

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Åfjord kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Informasjonssikkerhet	Arbeidsgiverpolitikk og ledelse
Internkontroll	Helse, miljø og sikkerhet
Økonomisk bærekraft	Bærekraft
Offentlige anskaffelser	Merverdiavgiftsbehandling
Barn med særlige behov	Saksbehandling
Barnehagemyndighet og tilsyn	Ivaretagelse av flyktninger
Grunnskole	Helseplattformen
Taushetsplikt og personvern	Bruk av tvang
Demensomsorg	Planarbeid
Utenforskap	Vedlikeholdsetterslep
Tildeling av tjenester	Næring-, skog og landbruk
Rekruttering innen pleie og omsorg	IKA Trøndelag IKS
Klima og miljø	Midt-Norge 110-sentral IKS
Ikke oppdatert eierskapsmelding	Fosen Vekst AS
Mange eierskap	

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd, helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Informasjonssikkerhet	Arbeidsgiverpolitikk og ledelse
Internkontroll	Helse, miljø og sikkerhet
	Bærekraft

Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Arbeidet med tilpasning av driften og reduserte kostnader i de to sammenslåtte kommunene har tatt lengre tid enn forutsatt, bla pga koronapandemien. Bygging av ny organisasjonskultur ble delvis satt på vent og videreført våren 2022. Kommunen har etablert administrativt delegasjonsreglement, felles personalreglement, fleksitidsreglement og ansettelsesreglement og har startet opp rullering av lønnspolitisk plan, samt påbegynt arbeidet med arbeidsgiverstrategi.

I budsjett for 2024 beskriver rådmannen at den økonomiske situasjonen i kommunen i tiden fremover vil være en enda tydeligere prioriterings- og styringsfaktor, som i stor grad vil påvirke hvordan kommunen utøver sin personalpolitikk, og viktigheten av å trygge ledere og ansatte i å stå i endringer blir enda tydeligere. Dette gjelder spesielt organisering av arbeidet, effektivisering, og forenkling gjennom økt digitalisering. Uavhengig av den økonomiske situasjonen vil tilgangen på nødvendig kompetanse være svært krevende i årene fremover, slik at arbeidet med å rekruttere rett kompetanse og jobbe videre med å beholde nødvendig kompetanse blir enda viktigere. En betydelig omstilling vil derfor være nødvendig i hele organisasjonen der vurdering av tjenestenivå, antall ansatte og nødvendig kompetanse og tydelige prioriteringer blir førende.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie.

Indre Fosen kommune er vertskommune for Fosen IKT, som yter tjenester for Fosen-kommunene. Kommunene er priggitt det som Fosen IKT gjør. Fosen er kanskje også små på enkelte områder, blir kanskje for sårbar med 25 000 innbyggere. Kommunen har kjørt en runde med personvern og sjekket ut en del saker med datatilsynet. Det kan være risiko for avvik ved evt tilsyn.

Bærekraft

FNs bærekraftsmål angir viktige mål for felles retning i samfunnsutviklingen, globalt, nasjonalt og lokalt. Bærekraftsmålene berører alle deler av en kommunes virksomhet. Systematisk arbeid med bærekraftsmålene kan føre til en positiv utvikling på de samme områdene.

Kommuner er viktig for å realisere bærekraftsmålene (Meld. St 40, 2020-2021). Regjeringen forventer at fylkeskommuner og kommuner legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Miljø ble tidlig satt på dagsorden og er en forløper til bærekraftsmålene. *Stopp klimaendringene* er det trettende bærekraftsmålet.

FNs bærekraftsmål er et viktig grunnlag for samfunns- og arealplanleggingen i Åfjord. Målene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Åfjord kommune har som mål at samfunnsutviklingen skal skje på en klima- og miljøvennlig måte. Derfor er bærekraftsmålene viktige i kommuneplanen. Samfunnsdelen er gitt en inndeling som gjenspeiler FNs bærekraftsmål. De angitte satsningsområdene under hvert kapittel gir strategier for hvordan bærekraftsmålene skal nås. Arealstrategien skal gi føringer inn i arbeidet med kommuneplanens arealdel, og er delt i to, en arealstrategi for landarealer og en for arealer i sjø. Arealstrategiene er plassert under bærekraftsmål 14 «Livet i havet» og 15 «Livet på land», selv om de også berører flere av de andre bærekraftsmålene.

Økonomi- og handlingsplan 2024-2027 beskriver de utvalgte bærekraftsmålene innen hver sektor. Det ble ikke rapportert på bærekraft i årsmelding 2023.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at rådmannen har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren

rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Revisor erfarer at flere kommuner ikke har et godt internkontrollsystem implementert, noe som øker sannsynligheten for at det kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem. Kommunen har gjennomført intern opplæring i avvikshåndtering. Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon av rådmannens internkontroll.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Sykefravær er en risiko i kommunene. Sykefraværet i Åfjord kommune for 2. kvartal 2023 var på 8,6% (tall fra NAV pga får ikke tall i ERP-systemet). Dette er ifølge rådmannen tidenes høyeste sykefravær i helse- og omsorgssektoren. Det er mangel på vikarer og stor slitasje på ansatte. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren. Det er etablert lokale partssammensatte HMS-grupper og det skal jobbes med HMS og arbeidsmiljøutvikling på enhetene. Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor er gjennomført blant alle ansatte.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Merverdiavgifts behandling
Offentlige anskaffelser	

Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Netto driftsresultat for Åfjord viser en nedgang fra 1,2 prosent i 2022 til -2,5 prosent i 2023 etter et merforbruk på 16,071 mill kr i 2023. Resultatet viser at Åfjord kommune ligger for høyt på kostnadssiden. Kommunens disposisjonsfond er redusert fra 21,7 prosent i 2022 til 19,2 prosent (116,8 mill kr) etter inndekning av merforbruket i 2023. Langsiktig gjeld (uten pensjonsforpliktelser) i prosent av brutto driftsinntekter er økt fra 169,9 prosent i 2022 til 190,3 prosent i 2023. Pga lavere inntekter fra produksjonsavgift på vindkraft (grunnet endring i prinsipp for periodisering) ble det ikke betalt 25 mill kr i ekstraordinære avdrag i 2023.

PWC utarbeidet i 2023 en rapport med mulige innsparing på 45 millioner ut fra sine vurderinger. Kommunen driver dyrt, har stor geografi og lite befolkning. Strukturelle endringer må vedtas i kommunestyret. Kommunen får mindre inntekt fra 2024 på grunn av retaksering av vindkraftverkene og nedjusteringer av inntekter ifbm kommunesammenslåing. Eiendomsskatteinntekter fra vindkraftverkene gir nå gir full uttelling. Det er lagt opp til en omstillingsprosess for å redusere driftsbudsjettet i 2024 med 50 mill kr.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan rådmann og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles. Det er ikke rapportert på måltall i årsmelding for 2023.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges. Regelverket om offentlige anskaffelser er til revidering i 2023 - 2024. Forslag til endringer omfatter forenklinger under EØS-terskelverdi, hvor oppdragsgiver er foreslått en betydelig større frihet og fleksibilitet.

Åfjord kommunes anskaffelser bygger på en del fylkeskommunale avtaler og foretar også en del innkjøp selv, har egen ressursperson på dette. Det ble sist utført forvaltningsrevisjon av offentlige anskaffelser i Roan og Åfjord kommuner i 2015. Kommunen har hatt flere klagesaker, for eksempel arkitektkonkurransen i forbindelse med allaktivitetshuset. Kommunen vant frem i saken, men betalte ca 0,5 mill i advokatutgifter. Statsforvalteren hadde stedlig tilsyn i Åfjord med arbeidsvilkår – offentlige oppdragsgivere – lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter i 2024.

Finansiell revisor skal gjennomføre forenklet etterlevelseskontroll i 2024 for regnskap 2023, med fokus på anskaffelser under terskelverdi, mht dokumentasjon, konklusjon og protokoller.

Merverdiavgiftsbehandling

Regelverket om merverdiavgiftskompensasjoner, ordinær merverdiavgift og fradragsrett er komplisert. Det er sannsynlig at feil kan oppstå, og konsekvensen er at da vil det komme krav om tilbakebetaling fra Skatteetaten, og det kan ilegges bot på 40 prosent av feilen. Potensielt kan dette utgjøre store beløp som har betydning for kommuneøkonomien.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Saksbehandling
Barnehagemyndighet og tilsyn	
Grunnskole	
Taushetsplikt og personvern	

Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

KOSTRA-tall viser at kommunen i 2022 hadde høy andel elever som får spesialundervisning. 12,6% i 2022, 9,8% i KG6. I 2023 var andelen 12,9%, og 10,2 i KG6. Det er omfattende vedtak på spesialundervisning.

Barnehagemyndighet og tilsyn

§ 11 i barnehageloven krever likebehandling mellom private og kommunale barnehager og stiller krav om å organisere oppgavene kommunen har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier. Åfjord kommune har 5 kommunale og 1 privat barnehage. Det kan være risiko for at oppgavene som barnehageeier og barnehagemyndighet ikke er tilstrekkelig adskilt, med den konsekvens at kommunale og private barnehager ikke likebehandles. Dette kan ha konsekvenser for barnehagemyndighetens tilsyn med barnehageeier. Videre kan det ha betydning for den tjenesten som tilbys og samarbeidet mellom barnehagen og andre kommunale aktører.

Grunnskole

Kommunestyret vedtok i sak 094/23 strakstiltak om flytting av elevene på ungdomstrinnet fra Sør-Roan skole til Brandsfjord skole fra 010124, begrunnet med mangel på kompetanse. Kommunestyret ba samtidig om at administrasjonen følger opp og intensiverer arbeidet med å gjøre overgangen for de elevene som må flytte skole underveis i skoleåret smidigst mulig,

og ba ellers om at kommunen både på politisk og administrativt nivå følger opp at vintervedlikeholdet på FV 6312 Roan – Reppkleiv blir best mulig

Det oppgis at det generelt er vanskelig å finne vikarer i grunnskolen. Kommunen deltar i forskningsprosjektet STEP, kunnskap om hva som kan føre til at nyutdannede lærere forblir i yrket og deltar i satsningsområdet Inkluderende praksiser for alle skolene, samarbeid med SePU fram til vår -28. Det er etablert familieteam som i samarbeid med helsesektoren skal sikre lavterskel og sømløse tjenester for de som har behov. Undersøkelser i grunnskolen viser at kommunen må holde stø kurs i arbeidet med forebygging av mobbing, trivsel på skolen, barns medvirkning og grunnleggende ferdigheter.

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunen. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.

Saksbehandling

Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. Det er sannsynlig at barnets beste og barnas stemme, er basert på omgivelsene rundt og ikke barnet. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag som fører til feil beslutning og feil tiltak.

Revisor anbefalte i forvaltningsrevisjon av oppvekst – klasseledelse, tilpasset opplæring og psykososialt skolemiljø i 2022 bla «å sørge for at etablerte rutiner for dokumentasjon, tiltak og evalueringer knyttet til elevers faglige utvikling etterleves. «

5 VELFERD, HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Demensomsorg	Ivaretagelse av flyktninger
Utenforskap	Helseplattformen
Tildeling av tjenester	Bruk av tvang
Rekruttering	

Demensomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Tildeling av tjenester

Åfjord kommune må omstille sin drift ifht mer krevende økonomisk situasjon. I budsjett 2024 skriver rådmannen bla at «sektor helse og velferd sine hovedutfordringer vil fortsatt være å dreie tjenestetilbudet mot forebyggende, helsefremmende og re- og habiliteringstjenester for å utsette og redusere tjenestebehov for befolkningen. Parallelt vil økningen i antall eldre likevel

medføre en økning i antall pasienter, både innenfor hjemmetjenesten og bolig med døgnbemanning, noe som igjen vil betinge styrking og omdisponering av helse- og omsorgsressursene. Det vil ikke være tilstrekkelige ressurser, hverken økonomiske eller personalmessige, til å videreføre dagens drift.»

Rådmannen sier også at for å kunne levere gode tjenester også i framtiden er det avgjørende at det gjennomføres en total gjennomgang av sektoren for fortsatt å løse samfunnsoppdraget. De må se på organisering, tildelingskriterier, praksis for tjenestetildeling samt vurdere om de ligger på riktig tjenestenivå, bemanning og oppgaveløsning. Dette arbeidet er startet på, men utfordringene krever at de fortsatt har dette som hovedprioritering i årene som kommer. Bo og oppfølgingstjenesten i Åfjord har yngre brukere med mange behov. Brukergruppen har flere med omfattende vedtak 24/7 og antall søknader har økt det siste året. Tjenestene som gis er vedtaksbasert, og mange av helsetjenestene kommunen gir er lovfestede rettigheter. Det er risiko for dårligere tjenestekvalitet ved gjennomføring av nedskjæringer i tjenestene.

Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kommunen hadde i 2022 60 overliggerdøgn på sykehus til en kostnad av kr 318.000,- og i 2023 var det 141 overliggerdøgn med kostnad kr 776.000.

Bruk av tvang

Tilsynsrapporter har avdekket mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Det er en risiko for at det kan være slik i Åfjord også. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang. Eksempel på situasjoner der tvang brukes:

- Medisinering
- Stell/pleie
- Ernæring
- Diagnostikk/prosedyrer (eks. blodprøver)
- Forebygge skade, (eks. sengehest)
- Innleggelse og tilbakeholdelse (eks låste dører)
- Daglige aktiviteter (døgnrytme)
- Uønsket adferd, uro og vandring

Ivaretagelse av flyktninger

De siste årene har kommunene tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring. Det er ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Utleiemarkedet tømmes for boliger og prisene i privatmarkedet øker. Det er et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktningene. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Åfjord har bosatt ca 300 flyktninger pr 2023. Inkluderingsenheten drifter flyktningmottak og voksenopplæring. Kommunen ble anmodet fra IMDI om bosetting av 65 flyktninger i 2024. Kommunestyret vedtok mottak av inntil 30 flyktninger i 2024 grunnet svært presset boligmarked i kommunen og anstrengt kapasitet innen grunnskole/barnehage/SFO og særskilt språkopplæring som følge av at kommunen over mange år har tatt imot mange flyktninger. Kommunestyret vektla bosetting av flyktninger i hele Åfjord kommune, bygge kompetanse på flerspråklighet ved flere skoler og barnehager, samarbeide godt med næringslivet og frivilligheten for å sikre god integrering, samarbeide med andre kommuner for erfaringsutveksling og gjenopptakelse av arbeidet med en felles boligplan og en bolig-strategi for Åfjord kommune.

Statsforvalteren skal ha dokumenttilsyn i Åfjord vedr Egenvurdering kvalifiseringsprogram i 2024.

Helseplattformen

Helseplattformen AS ble innført i november 2022 i Åfjord kommune. Helseplattformen AS er en felles elektronisk pasientjournal og pasientadministrativt system for hele helsetjenesten i Midt-Norge. Informasjonsflyt mellom helseforbundet og kommunene har vært utfordrende etter innføring av Helseplattformen. Kommunen har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepersonellet og andre brukere, og at løsningen ikke gir uønskede konsekvenser tjenestemottakere og pasienter.

Egne ansatte er innleid som instruktører i hjemmetjeneste og institusjon. De konstaterer at det er mangler i opplæringspakkene, men de har god drift. Godt samarbeid mellom Fosen-

kommunene, har ressurspersoner i alle kommunene. Fortsatt behov for optimalisering av systemet, bla fakturering og legemiddeladministrasjon før full utnyttelse. Legekontoret bruker ikke HP, dette er en utfordring for samhandlingen.

Rekruttering

Åfjord kommune vil stå overfor betydelige økonomiske utfordringer innen pleie- og omsorg i økonomiplanperioden. Det samme gjelder bemanning og rekruttering. Kommunen har en av de bedre sykepleierdekningene, men får ikke rekruttert. Mangel på arbeidskraft medfører økt belastning på medarbeiderne, økt bruk av overtid og innleie fra vikarbyrå. Turnover og vakanse i viktige stillinger kan skje med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Utfordringene vil kreve strenge prioriteringer for hvordan kommunen anvender sine økonomiske og faglige ressurser. En forutsetning for å kunne yte forsvarlige helse- og omsorgstjenester er nødvendig fagkompetanse. Antallet fagpersoner vil måtte vurderes i forhold til forventet behov for helsetjenester og graden av prioriteringer og effektivisering.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Planarbeid
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog- og landbruk

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.

Planarbeid

Planprosessene driver de kommunale tjenestene fremover, og oppstiller rammene for kommunens samfunns-, areal og næringsutvikling. Planarbeidet utfordrer dynamikken mellom regelverket, statlige føringer og forholdet til det lokale handlingsrommet. Målsettinger i planverket er ofte lite konkrete, målbare og tidsbestemte, noe som gjør det vanskelig å evaluere måloppnåelsen i etterkant. Ivaretagelse av bærekraftsmål i planarbeidet står sentralt og fordrer god tverrsektoriell samhandling. Manglende oppdatering av planverket, eksempelvis planstrategi, samfunnsplan og arealplan får konsekvenser for tiltakshavere og saksbehandlingen i kommunen. Eldre og utdaterte areal- og reguleringsplaner fører til et økt antall dispensasjonssøknader, noe som i sin tur øker den kommunale ressursbruken og fører til lengre saksbehandlingstider. Administrasjonen og politisk nivå kan vekke hensyn ulikt i spørsmålet om dispensasjoner, noe som kan både kan føre til at tilnærmet like saker får ulike utfall og at beslutningen skaper presedens for nye saker. Det kan forekomme at dispensasjonssaker ikke er sendt på høring. Samfunnsdel kommuneplan ble vedtatt i oktober

-22. Arbeidet med arealdel er satt i gang, mest sannsynlig vedtas denne våren -24. Størst risiko er måloppnåelse for samfunnsdelen.

Vedlikeholdsetterslep

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

Rådmannen sier i budsjett 2024 bla at »Størrelsen og omfang av bygningsmassen som skal vedlikeholdes og driftes i forhold til antall driftsteknikere og renholdere har vært utfordrende. Netto tilvekst på bygg som skal driftes har vært forholdsvis stor de siste årene. «

Tiltaksplan vann og avløp 2024-2028 ble vedtatt i kst sak 007/24 og har en estimert kostnad på kr 127 000 000.

Næring, skogbruk og landbruk

Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også miljøhensyn er sannsynlig. Slik interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

Kommunen har færre bruk innen landbruk, men større enheter. Håndtering av bo- og driveplikt oppgis å være utfordrende. Kommunestyret har vedtatt at det skal utarbeides en ny landbruksplan der det skal framgå tydelige målsettinger og fremtidig utvikling for næringen.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Ikke oppdatert eierskapsmelding	IKA Trøndelag IKS
Mange eierskap	Midt-Norge 110-sentral IKS
	Fosen Vekst AS

Manglende eller ikke oppdatert eierskapsmelding – generell eierskapskontroll

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold. Revisor vurderer at det er høy risiko forbundet med at kommunen mangler eierskapsmelding og moderat risiko hvis den ikke er behandlet i den forrige valgperioden. Dette gjør at kommunestyret ikke har oversikt over hva de eier og ikke har et verktøy for å utføre en god og forutsigbar eierstyring. Kommunens eierskapsmelding ble sist vedtatt i 2018, sak 61/18.

Mange eierskap – generell eierskapskontroll

Kommunen har eierinteresser i ulike selskaper, samt at kommunale tjenester ivaretas i noen av disse selskapene. Dette gjør at kommunen bør være tettere på disse selskapene for å følge opp eierskapet i forhold til kommunens forventninger og at kommunen er aktiv i eierstyringen. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes.

Revisor vurderer ikke risiko knyttet til eierstyring eller forvaltningsrevisjon av Revisjon Midt-Norge SA eller Konsek Trøndelag IKS grunnet habilitet.

Aksjeselskap

Fosen Vekst AS

Fosen Vekst AS er en vekstbedrift og tiltaksarrangør for NAV, Åfjord og Osen kommuner, samt videregående skole. Selskapet er eid av Åfjord kommune (80%) og Osen kommune (20%). Viktig tjeneste med moderat risiko, mest knyttet til økonomi.

IKS

Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS

Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS ble etablert i år 2000 da institusjonen ble et interkommunalt selskap, opprettet med hjemmel i lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999. Selskapet skal følge opp arkivlovens intensjoner og bestemmelser fungere som et arkivdepot for eierne med papirbaserte og elektroniske arkiv. Selskapet har behov for nytt administrasjonsbygg. En gjennomgang av om oppgavene utføres i samsvar med krav kan være sentralt her, også eierstyring av selskapet. Eierstyring og forvaltningsrevisjon kan være aktuelt i et samarbeid med eierkommunene.

Midt-Norge 110-sentral IKS- eierskapskontroll

Midt-Norge 110-sentral er betydelig utvidet i 2023. Selskapet leverer en viktig tjeneste til eierkommunene og det kan være relevant å følge opp eierskapet i selskapet gjennom en eierskapskontroll i selskapet når den nye organiseringen har fungert en periode.

Selskaper hvor Åfjord kommune har eierinteresser:

<u>Selskap</u>	<u>Selskaps- form</u>	<u>Orgnr</u>	<u>Aktivitet/bransje</u>	<u>Eierandel</u>	<u>Siste FR-revisjon</u>
Fosen brann- og redningstjeneste	IKS	997 104 552	Brann og redning	50	2023
Fosen Helse	IKS	994 109 685	Helse	33,33	Bestilt 2024
IKA Trøndelag	IKS	971 375 965	Arkivtjenester	2,09	
Fosen Renovasjon	IKS	978 669 360	Renovasjon	17,5	2020
Konsek Trøndelag	IKS	988 799 475	Kontrollutvalgsekr.		
Midt-Norge 110-sentral	IKS	916 484 496	Beredskap		
Fosen Vekst	AS	946 524 514	Vekstbedrift	80	
Åfjord Utvikling	AS	996 160 394	Næringsutvikling	51	2023
Nord-Fosen Utvikling	AS	925 110 825	Næringsutvikling	50	
Revisjon Midt-Norge	SA	919 902 310	Revisjon		